

Giuvaiere culturale

Artist plastic, director general al Muzeului Național de Artă al Moldovei. A absolvit Școala Republicană de Arte Plastice „I. Repin” din Chișinău, clasa profesorului Petru Rusu și Universitatea de Arte „G. Enescu” din Iași, Facultatea de Arte Plastice, secția pictură, clasa profesorului Corneliu Ionescu. Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova (1990), membru al Uniunii artiștilor Plastici din România (1996), membru al Asociației Internaționale a Artiștilor Plastici în cadrul UNESCO, Paris (1997), Titlul Onorific Maestru în Artă (2009), laureat al *Premiului Național*, acordat pentru merite deosebite în dezvoltarea artelor plastice (2014), membru al Academiei Naționale de Arte din Ucraina (2017), membru al Academiei Europene de Științe și Arte, Zalzburg, Austria (2018). Laureat al numeroaselor premii de prestigiu, medalii, trofee și alte mențiuni. Are lucrări în colecții publice și private în țară și străinătate: Australia, Armenia, Austria, Belgia, China, Franța, Italia, Germania, Kârgistan, Olanda, S.U.A., Slovacia, Rusia, Venezuela, Israel, Turcia, Finlanda, Cipru și Lituania.

Tudor ZBÂRNEA

„Format în preajma unor renumiți artiști ca Mihai Grecu, Dimitrie Peicev și Andrei Sârbu, Tudor Zbârnea, încă de la începutul carierei sale, și-a construit profilul artistic, devenind o puternică individualitate. Artistul și-a edificat cu tenacitate propriul demers vizual, realizând o pictură în care se disting mai multe etape de ordin

estetic și imagistic, în același timp păstrând în permanență funcția expresivă a culorii. Pictura, pentru el, rămâne a fi o formă de cercetare artistică. Problematica, fiind concentrată asupra unei dimensiuni existențiale, tinde să lase urme în memoria colectivă”.

Tudor BRAGA

TUDOR ZBÂRNEA – UN PICTOR DE IDEI

Figură distinctă a plasticii românești contemporane, T. Zbârnea s-a născut la Nisporeni, dincolo de Prut. Își începe studiile de specialitate la Chișinău, continuându-și-le apoi la Universitatea de Arte din Iași (clasa pictorului Corneliu Ionescu – un excelent dascăl de compoziție, format, la rândul său, în proximitatea lui Corneliu Baba). Debutază în 1984, reușind ulterior să expună și să fie apreciat în multe părți ale lumii. În momentul de față, este director al Muzeului Național de Artă al Moldovei, îngrijindu-se (cu pricepere și responsabilitate – se spune) de conservarea, augmentarea și promovarea patrimoniului acestuia.

Indiferent unde s-ar petrece, aparițiile lui Tudor Zbârnea în spațiul public sunt întâmpinate cu nedisimulat interes. Ce anume l-ar putea justifica? Popularitatea? Prestigiul, deja căș-

tigat? Experiența? Opera, în fertilă desfășurare? Putem vorbi în cazul acestuia din urmă de surse, motive recurente, direcții de evoluție? În ce grilă se vor „citite” lucrările sale? Au mesaj explicit, lesne de accesat? Sau unul subliminal, cu „cifru”, solicitând decodificări hermeneutice?

Deși a trecut pragul celor șase decenii de viață, Tudor Zbârnea este prețuit, între altele, pentru „tinerețea” și prospețimea proiectelor sale, recunoscută fiindu-i fermitatea cu care se opune inerțiilor picturale și tiparelor clasiciste desuete. Preocupat de înnoirea și resemnificarea limbajului plastic, artistul este favorabil unei „prize” moderniste, una care nu nesocotește sau refuză datele tradiției, ci le recalibrează într-o dublă mobilizare – tehnică și tematică. Asociate în formule îndrăznețe, formele și pigmenții

nu mai subscriu unui scenariu calofil, edulcorat, menit să delecteze – superficial și facil – simțurile. Predispozițiile lirice, de altfel, sunt reprimăte în profitul unui angajament cerebral și lucid. Colorismul, socotit adesea drept suprema probă de virtuozitate picturală, nu este scop în sine. Artistul ambiguizează cu premeditare, geometrizează, destructurează, deconstruiește, orientând cu temeritate resursele conceptului și ale simbolului în direcție expresionistă – parțial figurativă, parțial abstractă. Temele predilecte (condiția umană, memoria, timpul, spațiul, corporalitatea) sunt decupate dintr-un registru grav, metafizic, privilegiind nu confortul rezoluțiilor, cât adâncimea problematizării și a reflecției.

Înainte de toate, T. Zbârnea este un pictor de idei. Chiar dacă pare a privilegia aleatoriul, iconografia sa este vădit antropocentrică. Premisele speculative ale acesteia sunt țesute într-o urzeală tragică sau pesimistă. Omul și-a pierdut din verticalitate și semeție; este mai curând retras, solitar, melancolic, împovărat de griji, aflat în repliere nostalgică sau așteptare a ceva indeterminat, de rău augur. Titlurile unora din lucrări surprind această neliniște sau neașezare afectivă (*Dispersie temporală, Așteptare, Afecțiune, Melancolie, Detașare, Nostalgie, Exaltare, Confesiune*).

Schițate evaziv, corpurile personajelor sunt voit destructurate și fragmentate. Tușele efasate,

stropii distribuiți imprezibil dau o stranie impresie de evanescență sau dezagregare. Lumea se surpă, se destramă; timpul lucrează distructiv, prin uzură și disoluție. Sub presiunea acestuia, materia și spațiul își pierd din consistență, devenind fluide, curgătoare, erozive. La fel și memoria – stratificată, dispersată, defoliată, destructurată.

Există în tablourile lui Tudor Zbârnea și un timp „bun”, nealterat. Istoricii fenomenului religios l-ar numi timp mitic, sacru, paradisiac, al începuturilor, populat de idoli, totemuri, credințe și ritualuri. O matrice simbolică, arhetipală, proliferază spectaculos, recunoscându-se în fiecare creație ulterioară. *Adam și Eva, Chipul, Crucea, Sacrificiul, Tată și Fiu, Cuplul, Familia* sunt motive prototipice, cu investitură etică, exemplară. De aici și frecvențele îndemnuri la *Recurs arhetipal, Rădăcini, Călătorie, Revenire, Redescoperire, Reîntoarcere* la origini, înțelese în felul unor voiajuri inițiatice petrecute *à rebours*.

Luate separat, lucrările lui Tudor Zbârnea se sustrag schemelor logice sau narative. Asamblate însă după un principiu al coerenței, circumscrise adică unui criteriu ferm, „spun” în fundal cel puțin trei „povești”: a *timpului* ca „loc” al uzurilor fatale, a *omului* vulnerabil, aflat în căutarea înțelegerii de sine, a *picturii* ca exercițiu și experiment.

Petru BEJAN

Tudor Zbârnea – un pictor de idei

Rezumat. În articol este reflectată creația lui Tudor Zbârnea, o personalitate distinctă a plasticii românești contemporane. Preocupat de înnoirea și resemnificarea limbajului plastic, artistul este favorabil unei „prize” moderniste, una care nu nesocotește sau refuză datele tradiției, ci le recalibrează într-o dublă mobilizare tehnică și tematică.

Cuvinte-cheie: artist plastic, pictură, limbaj plastic, creație, pigment, tehnică.

Tudor Zbârnea – a painter of ideas

Abstract. The article reflects the creation of Tudor Zbârnea, the distinct personality of contemporary Romanian art. Concerned with the renewal and resignation of plastic language, the artist is in favor of a modernist vision, one that does not disregard or deny the data of tradition, but recalibrates them in a double mobilization: technical and thematic.

Keywords: plastic artist, painting, plastic language, creation, pigment, technique.

Ieșind din orizontală, 2019
acril, pânză, 1400×1500 mm

Înălțare, 2015
acril, pânză, 1200×1400 mm

Ecou, 2015,
acril, pânză, 900×1000 mm

Calea memoriei, 2016
acril, pânză, 1400×2350 mm

Extracorporalitate 1, 2017
ulei, pânză, 1400×1500 mm

Ecou rupestre, 2014
acril, pânză, 1400×2350 mm

Călătorie, 2013
ulei, pânză, 900×1000 mm

Melancolie, 2014
acril, pânză, 800×900 mm